

Länsstyrelsen
Stockholm

Landsbygd i Centrum

Foto: Mostphotos/Henrik Juhlin.

Nr 1

April 2017

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

I detta nummer

Service på landsbygden

Livsmedelsstrategi för Stockholms län

Länsstyrelsens arbete med att värna jordbruksmarken

Betesplanering och restaurering

Nya sidor om Djurhållning

Jämställdhet i landsbygdsprogrammet

Annonser, information om stöd och annan läsning

Landsbygdsledaren

I skrivande stund i slutet av mars har våren redan kommit en god bit på väg. Det börjar spira ute på vallarna, termometern steg igår till 17 grader och arbetet med årets SAM-ansökningar om jordbrukarstöd är i full gång.

Vi är medvetna om att ni lantbrukare ännu inte fått full betalning för miljöersättningar 2015, eller direktstöd och miljöersättningar 2016. Vi gör så gott vi kan för att påskynda detta. Positivt i år är ändå att Jordbruksverket planerar för slututbetalning med början under detta år för 2017 års ansökan av både direktstöd och miljöersättningar.

Nytt i tidningen Landsbygd i Centrum är att vi framöver kommer att skriva även om frågor som rör lantbrukets djur, se sidorna om djurhållning. I detta nummer handlar de bland annat om vad som är bra att tänka på för dig med tamfåglar för att undvika fågelinfluensa nu när flyttfågeln kommer åter.

I detta nummer bjuder vi på en djupdykning i betydelsen av fungerande service för landsbygdens utveckling. Vi ger exempel på innovativ samverkan för lokal service och på stöd som finns att söka för investeringar eller projekt för förbättrad service. En annan framtidsfråga för länets utveckling är hur kvinnors och mäns företagande främjas på ett likvärdigt sätt. Därför integrerar vi nu ett jämställdhetsperspektiv i handläggningen av Landsbygdsprogrammet, läs mer om det på sidan 20.

I början av året kom den parlamentariska landsbygdskommitténs förslag med mål och 75 åtgärder för en sammanhållen landsbygdsolitik för Sverige. Länsstyrelsen, liksom många andra organisationer och myndigheter, har skickat in synpunkter och förbättringsförslag till Regeringskansliet. Bland annat ställde vi oss positiva till de landsbygdsdelegationer som landsbygdskommittén föreslår för att säkra landsbygdsperspektiv och samordna myndigheters regionala arbete relaterat till landsbygdens utveckling. Nu fortsätter regeringens arbete med att ta fram en proposition till våren 2018.

Jordbruksverket kom nyligen med nya siffror som visar att värdet av importerade livsmedel för 2016 ökar. Det är nu mer än dubbelt så stort som värdet av exporterade livsmedel. Det finns därmed mycket att göra för att stärka och utveckla den svenska livsmedelsproduktionen, bland annat i vår region. Ett sätt är arbetet med den regionala livsmedelsstrategin för Stockholms län, som du kan läsa mer om på sidorna 6–7.

Ett annat sätt att utveckla livsmedelsnäringen är att främja innovation av lokala livsmedelsprodukter. Den 28 och 29 mars gick den nationella tävlingen i lokal livsmedelsinnovation, Matverk, och Gastronomiska samtal av stapeln i Nyköping. Det kan du läsa om på sidorna 10–11. Vi planerar tillsammans med projekt MatLust just nu årets regionala matverkstävling i Södertälje den 28 november 2017. Boka in datumet redan nu och börja planera så ses vi där!

Ulrika Geber, landsbygdsdirektör

Landsbygd i Centrum är...

... ett nyhetsbrev från oss på avdelningen för landsbygd på Länsstyrelsen till dig som är aktiv på länets landsbygd.

Med nyhetsbrevet vill vi informera och inspirera för att främja landsbygdsutveckling, lönsammare lantbruk, bättre miljö och ett rikare odlingslandskap. Med goda exempel, information om stödmöjligheter och annonser om aktuell kompetensutveckling hoppas vi att du ska hitta något som lockar till läsning och handling. Landsbygd i Centrum finansieras med stöd från Landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Vill du ha det elektroniska nyhetsbrevet? Teckna en prenumeration via Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/stockholm/lic. Då får du, förutom tidningen, också nyheter och inbjudningar till kompetensutveckling direkt till din e-post.

Foto: Christina Fagergren

Samverkan ger service på landsbygden

Foto: Sara Norman

Närhet till service är avgörande för en bygds utveckling. På landsbygden är det mer tydligt än i tätorter att servicen skapas av ett myller av aktörer; näringslivet, föreningar och kyrkan såväl som stat, kommun och landsting. Ett viktigt exempel på service är lanthandeln.

Lanthandeln och dess kunder är beroende av varandra

Affären på Svartsö ägs av Sozy Newton Hedelin och Lena Hedelin. Svartsö ligger i Värmdö kommun, har 40 bofasta året runt och 1 500 sommarboende. Butiken är öppen hela året. Att hålla öppet året runt är möjligt genom att de erbjuder ett bredare serviceutbud än dagligvaror; butiken fyller flera olika funktioner för kunden. Sozy poängterar hur viktig helheten är för att behålla kunderna.

– Priskonkurrensen från Stockholm är enorm. Våra tilläggstjänster (post, paket, apotek och systembolaget med flera) är ovärderliga för att säkra fler intäkter. Vi hakar på näthandeln genom att påminna våra kunder om att adressera sina inköp hit, då slipper de transportera själva också, säger Sozy.

Sozy berättar att de sökt och blivit beviljade driftstödet (se nästa sida) för butiken, vilket gör stor skillnad.

– För oss innebär det att vi kan anställa en person till under sommarsäsongen vilket är mycket välkommet.

Termometer motiverar till lokala inköp

Det är vanligt att kunder ser lanthandeln som en kompletteringsbutik där man köper det som man glömt när man var på stormarknaden. Förutsättningen för butiker på landsbygden att få lönsamhet i detta är

inte stor. För vissa kunder är butiken dock viktig och de flesta boende uppskattar att den finns som mötesplats i bygden – men ser inte självklart kopplingen mellan det och att handla i den.

I byn Totebo i Västerviks kommun såg den lokala samhällsföreningen att butiken behövde stöd i att motivera sina kunder att handla lokalt. I samverkan med butiken satte de därför upp en bild på en termometer i butiken som visar hur omsättningen ökar under året och hur man sakta närmar sig målet.

Artikeln fortsätter på nästa sida >

Termometern i Totebo.

Foto: Lotti Jilsmo

Ta servicepunkten ett steg längre!

Fler samverkande aktörer kan utveckla butiken till en servicepunkt med än högre relevans; en mötesplats där olika tjänster för företag, föreningar och boende erbjuds, till exempel ett "företagshus" eller en turistinformation. Regeringen vill gärna se en utveckling av landsbygdsbutiker till servicepunkter och har utlyst medel för utveckling av "Lokala servicelösningar" via Tillväxtverket.

Det lokala engagemanget viktigt

Servicepunkter på landsbygden är i stor utsträckning beroende av både efterfrågan och ett engagemang från de boende och verksamma i bygden. Skärgårdarnas riksförbund (SRF) har tillsammans med Hela Sverige Ska Leva startat en gemensam satsning för att mobilisera och utbilda sina medlemmar, kallad "Vilja. Kunna. Våga.". Syftet är att möta kravet på engagemang som ställs på landsbygderna för att offentlig och kommersiell service ska upprätthållas lokalt. Projektet startar när det fått klart med sin finansiering. Sune Fogelström, ordförande i SRF beskriver det såhär:

– Kärnidén handlar om att man får tycka vad man vill om att vi som landsbygdsbor måste ta så mycket ansvar själva för att upprätthålla vår lokala service, men så är det. Samverkan mellan det offentliga och föreningslivet är helt centralt. Varken kommunen, länsstyrelsen eller landstinget sitter och planerar var det ska finnas en butik. Det måste konsumenterna, vi som bor här, visa. För att få ett apoteksombud måste man aktivera sig lokalt och tala om att vi vill ha det. För det behöver finnas en bra dialog och att kunna kommunicera det. Det är här projektets utbildning kommer in, säger Sune.

Det finns många sätt att arbeta för att utveckla servicepunkter på landsbygden. Länsstyrelsen instämmer om vikten av dialog mellan offentlig sektor och föreningsliv för att bevara och utveckla servicen på landsbygden. Ö för Ö som du kan läsa om på nästa sida är ett bra exempel på sådan dialog.

Sofia Ståhle

Stöd för utveckling av service

Här är några exempel på stöd för dig som vill utveckla service på landsbygden. En sammanställning av servicestöd hittar du även på www.tillvaxtverket.se

Driftstödet finns under 2016–2019. Det syftar till att komplettera i bygder där det är begränsade förutsättningar för kommersiella aktörer att bidra till en god tillgång till service. Stödet är 100 000–300 000 kr per år och söks för ett år i taget. Det går till butiker med ett mångsidigt utbud av dagligvaror. Butiken ska vara belägen mer än 15 km från ett annat försäljningsställe eller på en ö utan fast landförbindelse.

Hallå där...

... Emma Flod, som arbetar med stöd till kommersiell service på landsbygden.

Varför jobbar Länsstyrelsen med stöd till kommersiell service?

Foto: Sara Burman.

– Det särskilda driftstödet, som jag jobbar med, är ett stöd till dagligvarubutiker som bedriver nödvändig kommersiell service i så kallade sårbara lägen. Stödet har utarbetats efter samma modell som miljöersättningar till jordbruket – från det offentliga sida ser vi att kommersiella aktörer som till exempel lanthandlare genom sin verksamhet upprätthåller en samhällsviktig tjänst som marknaden misslyckas med att garantera.

Har ni beviljat stöd till några butiker i Stockholms län?

– Ja, under förra året beviljade vi stöd till 14 butiker i länet om totalt 3 miljoner kronor. Det är i huvudsak samma butiker som är söker stöd för 2017.

Har du något mer exempel på viktiga servicetjänster som kommersiella aktörer får stöd för?

– Av samma anledning som för driftstödet så har vi på Länsstyrelsen i uppdrag att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov. Vi ska särskilt titta på hur tjänsterna fungerar för personer som är äldre, för personer med funktionsnedsättningar och för företag och föreningar i glest befolkade områden. Möjligheten att ta ut kontanter och att lämna dagskassar är de tjänster som vi identifierar som viktigast.

Projektstöd för utveckling av lokala servicepunkter kan finansiera pilotprojekt för att testa och utveckla lokala servicelösningar i landsbygder. Projektstödet är utlyst hos Tillväxtverket.

Läs mer på www.tillvaxtverket.se, under "Våra Tjänster – Utlysningar – Utveckling av lokala servicelösningar".

De har även tagit fram en film som kan ses på Youtube, sök på "Lokala servicelösningar".

Ö för ö – delaktighet i lokal skärgårdsutveckling

Foto: Thomas Norberg.

Deltagare på Ornö, under ledning av processledare Åsa Stenborg från konsultbolaget Hippodrome.

Projektet Ö för Ö har pågått sedan 2015 och syftar till att i dialog med boende och aktiva vaska fram och ta tillvara lokala idéer och initiativ för utveckling. Framförallt handlar det om samverkan för att få till stånd konkret handling. Den 16–17 februari gästade Länsstyrelsen Ornö, som den sjätte i en serie bygdeträffar inom projektet.

Drygt 80 personer deltog under två dagar i seminariet i bygdegården på Ornö. Mötesmetoden går ut på att såväl fast- som delårsboende i ett skärgårdssamhälle, som Ornö med kringliggande öar, diskuterar fram konkreta förslag tillsammans med myndigheter och politiker och tjänstemän från kommun och landsting.

Steg ett är att samla in alla idéer som deltagarna bär på, från stort till smått. Steg två är att i grupper diskutera de olika idéerna och vad man skulle kunna göra med dem. Tankarna sätts på pränt, därefter röstas det genom att alla deltagarna viktar de idéer eller projekt man anser vara prioriterade och mest genomförbara av de som kommit fram.

Stöd till kommersiell service inom Landsbygdsprogrammet 2014–2020 kan sökas av dagligvarubutiker och drivmedelsstationer och till utveckling av servicepunkter. Det är stöd till fasta investeringar för ny-, om- och tillbyggnad av lokaler, eller inköp av byggnad. Även utrustning och fasta maskiner ingår i det man kan få stöd för.

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/Stockholm under "Lantbruk och landsbygd – Stöd till lantbruk och landsbygd – Landsbygdsprogrammet – Företags och projektstöd – Investeringar – Kommersiell service".

Många idéer att ta vidare

På Ornö kom drygt 40 olika projektidéer upp och av dem blev 18 prioriterade. Genom ytterligare en workshop definierade man målen för de olika projekten, vad som behöver göras för att nå målen, vem som har ansvar för att göra det och en tidsplan för genomförande.

De projektidéer som togs fram under första dagen var allt från utomhusgym och p-platser för husbilar till fiskevård och återskapande av betesmarker. Projekt som flest ansåg att det var viktigt att samla kring och föra framåt var bland annat att rusta skolhuset, att flytta färjeläget för att få ett bättre läge med möjligheter till parkering och bryggor för de boende, att skapa ett äldreboende samt att lyfta fram öns natur- och kulturmiljöer på olika sätt som besöksmål.

Maria MalmLöf

Tips!

Rådgivning för utveckling och service, se annons på sidan 22

Ö för ö...

... leds av Länsstyrelsen i Stockholms län. Under träffarna finns deltagare från SIKO (Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation), Skärgårdsstiftelsen, tjänstemän och politiker från kommun och Landstinget representerade. Läs mer om projektet på www.oforo.se.

Bred samverkan för en regional livsmedelsstrategi för Stockholms län

Arbetet med att ta fram en regional livsmedelsstrategi för Stockholms län är i full gång. Målet är en långsiktig strategi för länets livsmedelsproduktion och konsumtion som sträcker sig till år 2030. Under våren samlade Länsstyrelsen, med Stockholms läns landsting som samarbetspartner, ett trettiotal aktörer från olika delar av livsmedelskedjan för att samla erfarenheter och kunskaper för gemensam handling. Landsbygd i centrum gör ett nedslag i diskussionerna utifrån vad vi ser som viktiga fokusområden hittills.

Låg självförsörjning

Stockholm är sedan länge ett län med stor införsel av livsmedel från andra regioner och länder. Här bor drygt 20 procent av Sveriges befolkning samtidigt som endast tre procent av landets jordbruksmark finns här. På uppdrag av Länsstyrelsen har SWECO tagit fram en nulägesanalys som låg till grund för vårens första diskussionsträff om styrkor, svagheter, framtida hot och möjligheter som finns i regionen idag.

Livsmedelskedjan större än länet

Med dagens konsumtion av livsmedel krävs omkring 0,4 hektar åkermark för att försörja en svensk. I Stockholm finns det cirka 0,04 hektar åkermark per invånare. Ett större regionalt perspektiv är alltså nödvändigt när vi tittar på konsumtion och livsmedelsförsörjning i länet. Vi har därför valt att inkludera länen nära Stockholm och Mälardalen i analysen. Förutom Stockholms län har vi därför med Västmanlands, Örebro, Uppsala, Södermanlands,

Östergötlands, Gotlands och Gävleborgs län när vi analyserar livsmedelsbranschen i relation till konsumtionen i Stockholm.

Konsumtionen överstiger vida produktionen

Vad gäller kött och ägg är de studerade länen långt ifrån självförsörjande. Mindre än hälften av konsumtionsbehovet kan täckas av produktionen. När det gäller mjölk och syrade mjölkprodukter däremot kan produktionen näst intill helt försörja konsumtionen om alla de analyserade länen inkluderas i beräkningen. På egen hand har Stockholms län, med dagens konsumtion och produktion, endast en tioprocentig självförsörjning på mjölk och syrade produkter.

Varken Stockholm eller de andra länen i Mälardalen (Västmanland, Södermanland och Uppsala län) är självförsörjande på grönsaker och frukt. Under en stor del av 1900-talet fanns en betydande trädgårdsnäring i Mälardalen, men den har haft en kraftig tillbakagång sedan dess. Under samma tidsperiod har konsumtionen av grönsaker mer än fördubblats i Sverige.

Sårbarhetsperspektivet

För ett befolkningstätt län som Stockholm blir livsmedelsförsörjning, sårbarhet och krisberedskap en del av livsmedelsstrategin. Då handlar det inte om självförsörjningsgrad i första hand, utan vilken förmåga som finns för livsmedelskedjan att klara störningar. I ett krisläge handlar det framförallt om att distribution, lagring och transporter ska kunna upprätthållas och rent vatten säkerställas.

Visionära mål för livsmedelskedjan i Stockholms län

Vid den andra dialogträffen fokuserade vi på att skapa en gemensam bild av vart vi vill, hur det ser ut och vad som behöver göras för att vi ska ta oss dit. De deltagande grupperna arbetade fram en mängd visioner, bland annat att det år 2030 finns:

- En livsmedelsbransch som är forskningsanknuten och nyskapande såväl när det gäller odlingsformer och grödor som affärsmodeller.
- Politisk vilja som märks genom utbildnings-satsningar för både skola, högre utbildning och forskning.

- Naturbruksgymnasier som blomstrar och en folkbildningsambition kring livsmedelsproduktion som fått genomslag.
- Verktyg för att genom offentlig upphandling styra den offentliga konsumtionen mot högkvalitativa, miljö- och djurvänliga livsmedel från regionen.
- Både privata och offentliga satsningar på infrastruktur och logistik för att kunna försörja regionen med närproducerade varor.
- Ombyggda avlopp för att möjliggöra ett kretslopp där näringen återförs till åkermarken.

Foto: Jenny Askenfeldt.

Deltagare i diskussion under workshoparbetet, träff 2.

Stor marknad och potential för ökad produktion

De styrkor och möjligheter som har kommit upp under träffarna är bland annat närheten till Sveriges största marknad och den innovationskraft och det entreprenörskap som kännetecknar regionen. Att Stockholm är en tillväxtregion är en fördel för de gröna näringarna. Samtidigt finns här en stor konkurrens om utrymme. Jordbruksmarken riskerar att få stå tillbaka för andra intressen, som till exempel fler bostäder, om den inte värderas tillräckligt högt.

I dagsläget finns möjlighet att producera mer mat i Stockholm och övriga Mälardalen. Stockholm är det län i Sverige som har mest åkermark i träda, 13 procent jämfört med riksnivån på sex procent, och en stor andel av åkermarken används för vallodling.

Det finns en stor marknad att mätta i regionen och en ökande efterfrågan på närproducerat, inte minst vad gäller frukt och grönt. Närheten mellan stad och land är också en möjlighet för att skapa fungerande kretslopp.

Det är en styrka att det finns en stor mångfald och arbetsmarknad i länet, samtidigt som det ändå kan vara svårt att hitta rätt personal för behovet inom de gröna näringarna.

Låg lönsamhet och behov av mer samarbete

De svagheter och hot som diskuterades var framförallt den låga lönsamheten och behovet av generationsväxling inom primärproduktionen. Obalansen i maktförhållandena mellan olika led i livsmedelskedjan är en annan utmaning. Samarbetet mellan olika delar inom livsmedelskedjan behöver öka om vi ska kunna utnyttja den potential som finns

inom livsmedelsbranschen.

Det är svårt för nya producenter att etablera sig och nå marknaden på ett effektivt sätt. Andra faktorer som lyftes under diskussionsträffarna var att den offentliga upphandlingen behöver få ökat fokus på kvalitet.

Vidare lyftes bristen på utbildningsmöjligheter inom de gröna näringarna. Det finns ett behov av att öka kompetensen och att göra det attraktivare att arbeta inom livsmedelskedjan.

Nationell strategi sätter ramarna

Andra faktorer som lyftes var det ökade intresset för frågorna och att det finns en livsmedelsstrategi på nationell nivå som nu är beslutad av regeringen. Vi kommer att förhålla oss till målen i den nationella strategin och handlingsplanen när vi utformar länets strategi.

Delta du med!

Länsstyrelsen har som mål att strategin ska finnas på plats vid årsskiftet. Nästa steg i arbetet är att identifiera, komma överens om och prioritera mellan insatsområden, mål och aktiviteter. För att vi ska lyckas krävs att hela livsmedelskedjan arbetar i samma riktning och att så många som möjligt bidrar. Du som verksam i livsmedelsbranschen är välkommen att vara med och bidra i arbetet.

Kontakta oss gärna om du är intresserad och vill veta mer. Vår kontaktperson för den regionala livsmedelsstrategin är Kristina Nigell. Hon nås på e-post kristina.nigellrichter@lansstyrelsen.se.

Kristina Nigell

Kartläggning av trädgårdsnäringen i Mälardalen

Som en del i arbetet med att ta fram en livsmedelsstrategi för Stockholms län gör vi på Länsstyrelsen en kartläggning av de trädgårdsföretag som finns i Mälardalen och närliggande län.

Potential att öka produktionen

Efterfrågan på närodlade grönsaker, frukt och bär är stor i Stockholm. Köpstarka konsumenter och ett ökande intresse för miljö, matens ursprung och krav på kvalitet driver utvecklingen. Trädgårdsnäringen har historiskt sett ett starkt fäste i Mälardalen och vi tror att det finns en potential att öka produktionen och förädlingen av frukt och grönt i regionen. Under våren gör Länsstyrelsen därför en kartläggning av trädgårdsodlingen i Gotland, Gävleborg, Stockholm, Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro och Östergötlands län. Genom kartläggningen vill vi ta reda på hur vi på bästa sätt kan stödja regionens trädgårdsföretag för att underlätta den utvecklingen.

Enkät till trädgårdsföretag under april

En del av kartläggningen består av en enkät som skickats ut till alla företag vi identifierat som odlar grönsaker, frukt eller bär. Den landade i brevlådorna nu före påsk.

Svara gärna digitalt, senast 3 maj!

Du som fått enkäten i pappersversion får gärna välja att istället svara på enkäten digitalt. Du hittar den på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se/stockholm/tradgard. Vänligen svara före den 3 maj 2017.

Svaren kommer endast att användas i Länsstyrelsens egen kartläggning. Inga personuppgifter eller känsliga

Foto: Mette Kjöbek Petersen.

Odling Skilleby trädgård.

uppgifter om trädgårdsföretagen kommer att spridas, publiceras eller offentliggöras.

Frågor och kontakt

Kontakta Jenny Askenfelt, 010-223 17 06 eller jenny.askenfelt@lansstyrelsen.se om du har frågor om undersökningen.

OBS! Länsstyrelsen har skickat enkäten till de kommersiella odlare av grönsaker, frukt och bär som vi känner till. Om du inte fått en enkät och vill att Länsstyrelsen ska veta att du finns får du gärna meddela oss det.

Kristina Nigell

Lästips!

EKOträdgård...

... är ett nytt nyhetsbrev från Jordbruksverket som spänner över både frukt-, bär- och grönsaksodling. Du tecknar enkelt en prenumeration via jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se. Skriv EKOträdgård i sökrutan på startsidan.

Trädgårdsgöröror som affärsmöjlighet – arbetsbok...

...är en checklista för den som vill starta eller utveckla sin grönsaks- eller bärödling. Den har tagits fram med stöd från Landsbygdsprogrammet och du hittar den på LRF:s webbplats, www.lrf.se om du skriver checklista bärödlare i sökrutan på startsidan.

Jordbruksmark – bebygga eller bevara?

§ "Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk" 3 kap 4 § Miljöbalken, de så kallade hushållsbestämmelserna

Trycket på jordbruksmark för exploatering är fortsatt högt och frågan om jordbruksmarkens bevarande lyfts nu både nationellt och regionalt. De senaste 50 åren har närmare 70 000 hektar exploaterats i Sverige för bebyggelse och anläggningar.

I Stockholms län har de senaste 10 åren har drygt 260 ha av knappt 94 000 hektar exploaterats. Det vanligaste skälet är byggande av småhus, därefter kommer byggande av flerbostadshus och på tredje plats industri- och företagsetableringar.

Brukningsvärd jordbruksmark

Stockholm växer mer än de flesta andra Europeiska städer och behovet av bostäder är stort. Jord- och skogsbruk är näringar av nationell betydelse och miljöbalken förordar en restriktiv hållning till exploatering. Jordbruksmarken är dock inte ett riksintresse utan ett så kallat allmänt intresse. Därför kan länsstyrelsen inte överpröva kommunernas översikts- och detaljplaner vad gäller exploatering av jordbruksmark utan lämnar synpunkter i kommunernas samråd med Länsstyrelsen.

Nytt ställningstagande

Att ta jordbruksmark i anspråk för exploatering är i princip oåterkalleligt eftersom det innebär stora ingrepp i jordmånen. Därför har Länsstyrelsen i Stockholm slagit fast att exploatering av jordbruksmark i Stockholms län särskilt bör undvikas på mark som har klass 3–5 i åkermarksgraderingen och på naturbetesmarker.

Framtida behov av jordbruksmark

Den så kallade riksintresseutredningen om miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99) pågår och under vintern har Länsstyrelsen lämnat synpunkter. Då ställde sig Länsstyrelsen i Stockholm

bakom förslaget att länsstyrelsen ska få i uppdrag att bevaka att bestämmelserna om brukningsvärd jordbruksmark följs när kommunerna tar fram översikts- och detaljplaner. Enligt förslaget ska länsstyrelsen även få möjlighet att överpröva en detaljplan om den strider mot Miljöbalkens bestämmelser om resurshushållning med jordbruksmark. Länsstyrelsen tryckte även på behovet av att utreda hur det nationella behovet av jordbruksmark för livsmedelsproduktion ska säkerställas.

Ny regionplan lyfter jordbruksmarken

I arbetet med den uppdaterade regionplanen för Stockholms län, Rufs 2050, har jordbruksmarken kommit att få en betydligt mer framträdande roll än i Rufs 2010. Bland annat visas jordbruksmarken i de kartunderlag som tas fram och en diskussion pågår om hur målkonflikten mellan exploatering och bevarande av tätortsnära jordbruksmark kan hanteras. Även värdet av en regional livsmedelsproduktion lyfts ur ett sårbarhetsperspektiv.

Stöd för kommunerna

På nationell nivå arbetar Jordbruksverket med projektet Jordbruksmarkens värden. Ett underlag har tagits fram som stöd för kommunernas arbete med jordbruksmarkens olika värden i översikts- och detaljplaner. Det finns nu också en uppdatering av hur mycket jordbruksmark som exploateras i alla län och kommuner. I Stockholms län har exploateringen varit ungefär densamma de senaste tio åren. Jordbruksverket trycker på att det finns både ett behov av rådgivning gentemot kommunerna och ett mer långsiktigt perspektiv vad gäller jordbruksmarken. Länsstyrelsen har sedan 2017 inlett så kallade tidiga kommundialoger för att tidigt identifiera de målkonflikter som kan uppkomma när Stockholm växer kraftigt.

Ulrika Geber

Framtidens mat på riksfinalen i Matverk

Foto: Anna Lind Lewin

Den 28–29 mars gick Matverk, Sveriges största tävling för nya och innovativa livsmedel med lokal prägel av stapeln i Nyköping. Matverk arrangeras årligen av föreningen Gastronomiska samtal och i år tävlade ett lag från Stockholms län för första gången. Stockholms tävlingsbidrag, Shake Awey!, fick ingen medalj men har ändå utvecklats mycket av tävlingen. Här ger vi några glimtar från samtalen om livsmedelsinnovation som dagarna erbjöd.

Fyra skiften för gastronomi och livsmedelsnäringen

Gastronomiska samtal har under flera år utvecklats till något av en mötesplats för livsmedelsinnovatörer, producenter, kockar, konsumenter, marknadsförare, branschföreträdare och myndigheter. Under två heldagar hölls, förutom Matverks-tävlingen också föredrag och workshops på årets tema Det goda skiftet.

Dagarna inleddes med presentationer av fyra olika skiften för att visa på vilka förändringar som gastronomi står inför; Kvalitetsskiftet, Kulturskiftet, Stadsskiftet och Proteinskiftet.

Kvalitetsskiftet handlar om att börja värdera mat utifrån kvalitet snarare än kvantitet eller bara pris, inte minst i offentliga upphandlingar. Matkreatör och filmproducent Tina-Mari Qwiberg berättade om matjorden som hotad resurs av det moderna jordbruket och visade sin nya film Sista skörden (eng. The Last Harvest).

Kulturskiftet handlar om hur vi kan skapa en matkultur som bygger på att fler konsumenter har kontakt med och kunskap om den mat de äter. För att kunna göra "biosfärs-kloka" val, som Carl Folke från Stockholm Resilience Center uttryckte det.

Stadsskiftet handlar om att dra nytta av städers förmåga att påverka människors matkultur, för att skapa förutsättningar för en levande landsbygd. Allt fler människor bor i städer, men de är fortfarande fundamentalt beroende av matproduktion på landsbygden. Eva Helén och Jenny Isenborg från projekt MatLust och Södertälje kommun berättade om sina erfarenheter kring utveckling av lokal mat kopplat till offentliga kök i staden.

Proteinskiftet presenterades av forskare Elin Röö, som fokuserade på behovet av att minska köttkonsumtionen med en mix av kött och vegetabilier men också om de vedermödor som vi alla står inför när vi ska försöka minska vårt klimatavtryck.

Proteinskifte med och utan kött

Flera av de tävlande produkterna i Matverk kan ses som exempel på innovativa sätt att skifta från animaliska till vegetabiliska proteiner, inte minst andrapristagaren "Ärtburgare från Västmanland". Ett annat exempel var Sörmländsk Tempeh som vann hedersdiplom i kategorin "En framtida storsäljare". Tempeh, en asiatisk produkt som annars görs på sojaböner, hade av det sörmländska laget skapats av åkerböner odlade på Erika Olssons gård i Tystberga. Ett tydligt exempel på att ökad andel vegetabiliska proteiner även kan innebära ökad lönsamhet för svenska odlare.

Samtidigt var övriga två av de tre vinnande produkterna köttprodukter. Gemensamt för dem är fokus på det resurssmarta köttet, de är båda gjorda på delar av djur som i dagsläget går till spillo i produktionen. Proteinskiftet kan alltså också handla om att använda hela djuret och öka kvaliteten i köttproduktionen, något både producenter och konsumenter gynnas av.

"Slaktarens hemlighet" vinnare i Matverk

Vinnare i Matverk 2017 blev "Slaktarens hemlighet" från Höga kusten/Ångermanland, en tidigare outnyttjad styckdetalj av grishals som förädlas genom björkspånsrökning. Produkten kan beskrivas som ett "lyxbacon" och fick också hedersutmärkelse för sin förpackning. Andrapriset gick till en vegansk ärtburgare från Västmanland, som också vann Mathias Dahlgrens utmärkelse "Rätt i tiden". Tredje pris gick till "Siw's krämiga Foie de Poulet" från Gästrikland, en leverpastej på kycklinglever från Ockelbo Kyckling.

Stockholms lag Shake Awhey! – för innovativ för att gå hem hos juryn?

Laget som vann den regionala finalen i Stockholm 9 november 2016 med sin vassle- och spannmålsdryck Shake Awhey! hade hunnit utveckla produkten mycket. Trots det blev det inget pris i rikstävlingen. Lars Ingebrigtsen, Järnakocken och en av innovatörerna kommenterade det såhär:

– Det hade självklart varit roligt att vinna, men vi är otroligt stolta över den här produkten. Den har stor potential hos flera målgrupper. Den är innovativ och bryter ny mark, kanske var den lite för innovativ för att helt gå hem hos juryn, säger Lars.

Som regionala vinnare i Stockholm har de sedan sist deltagit i en heldags workshop med kommunikationsbyrån Food & Friends. Det, och annat utvecklingsarbete, ledde till ändring av namnet, från Shake A Whey! till Shake Awhey! för att förtydliga ordvitsen med vassle och iväg/i farten.

En stor framgång var när de hittade rätt teknik för att processa spannmålsbasen i drycken så att den inte behöver värmas upp för att hållas i lösning, något som kan ses som en innovation i sig, enligt Kerstin Fredlund, forskare och kommunikatör i laget. Mängden spannmål har också kunnat nästan fördubblas utan att drycken blivit tjockare i konsistensen.

Laget har även inför riksfinalen förändrat förpackningen till en plastflaska i stället för en tetrapak men ser ännu inte att det är den slutliga lösningen.. Nu går de vidare med arbetet genom att testa nordiska smaker, som lingon och blåbär, med sikte på att lansera produkten på marknaden.

Anna Hedberg och Ulrika Geber

Tävla i Matverk Stockholm 2018!

Den 28 november 2017 går den regionala tävlingen i Matverk av stapeln, arrangerat av Länsstyrelsen och projekt MatLust. Vinnaren från Matverk Stockholm går sedan vidare till den nationella finalen i Matverk 2018.

Producerar du livsmedelsråvara, är kock eller har en innovativ idé på livsmedelsprodukt att tävla med?

Anmäl ditt intresse att delta i tävlingen till Maria Malmlof på tfn 010-223 14 52 eller per e-post till: maria.malmlof@lansstyrelsen.se.

Vi kommer sedan förmedla kontakter till årets projektledare som hjälper till och matchar ihop intresserade kockar, råvaruproducenter och innovatörer. Vi vill ha din intresseanmälan så snart som möjligt, sista datum för att anmäla ett färdigt lag är den 11 september. Är ni redan ett färdigt lag som vill tävla kan ni anmäla intresse för hela laget redan nu.

På www.lansstyrelsen.se/stockholm kan du läsa mer om förra årets lag och tävlingsprodukter. Gå till fliken Lantbruk och landsbygd/Rådgivning och kurser/Projekt MatLust och Matverk Stockholm.

Läs mer...

...på <http://www.matlust.eu/matverk/> om Matverk Stockholm

...om Gastronomiska samtal och vinnarna i Matverk 2017 på www.gastronomiskasamtal.se

...om de fyra skiftena, skrivet av Line Gordon på Stockholm Resilience Center: "Four shifts to a more desirable and delicious food future". Du hittar den på <http://rethink.earth/>

Bild: © Projekt MatLust

Foto: Sofia Ång

Råd om betesplanering som räcker länge

Snart ska djuren ut på bete igen och frågan om betesplanering är åter aktuell. Betesplanering är en svår konst, men tack och lov är goda råd inte dyra. Och inte heller alltid nya. Landsbygd i Centrum bygger därför upp ett digitalt artikelarkiv för att göra tidigare artiklar lättare att hitta. Först ut är ett antal artiklar om just betesplanering. Här presenteras ett axplock ur dessa.

"Kraven på en betesplanering varierar naturligtvis beroende på produktion. Men en sak har de alla gemensamt: En plan är alltid bara en plan, aldrig ett facit. För det finns inga normalår, så det som fungerade ett år behöver inte alls vara optimalt nästa. Men med en bra plan i ryggen är det lättare att improvisera allteftersom förutsättningarna förändras. Eller som general Eisenhower lär ha sagt under andra världskriget: "Planer är inget men planering är allt".

ur Betesplanera mera, nr 1 2013

"Det är dock inte säkert att det bara är ett sätt som är rätt utan snarast att flera olika typer av skötsel kan leda till samma resultat. Ett exempel på detta är användningen av ett senarelagt betespåsläpp som i vissa miljöer gynnar ungefär samma arter som den traditionella slåttern.

Torra, näringsfattiga marker med stort inslag av örter i vegetationen är typexemplet för naturbetesmarker där detta är gynnsamt."

ur Bete är bra, men lagom är bäst, nr 3 2012

"Betesdjuren blir nämligen mer selektiva ju mer de har att välja på. De väljer att beta det smakligaste först. Det som hinner bli förvuxet och osmakligt ratas medan återväxten på det som blev tidigt avbetat betas begärligt. På så vis blir bra bete bättre och dåligt bete sämre. Problemområden i år riskerar att bli än större problemområden nästa år.

En stor grupp djur som flyttas mellan flera mindre fällor ger en jämnare avbetning än samma antal djur i en stor fålla."

ur Planera för bättre bete, nr 3 2015

"Hästens ibland dåliga rykte som betesdjur kommer sig inte av att hästarna är dåliga betesdjur. Tvärtom är hästar som gjorda för att äta gräs. Jämfört med korna och fåren har hästarna flera egenskaper som faktiskt gör dem till bättre naturvårdare. Till

skillnad från idisslarna har hästar möjligheten att kompensera det sämre näringsinnehållet i förvuxet bete genom att äta lite mer. Ett sent betessläpp, som efterliknar gamla tiders slätter och där floran få en chans att blomma och sätta frö, blir därför möjligt med häst."

ur Hästen i hagen, nr 1 2014

Den som söker kunskap...

...på Länsstyrelsen webbplats ska lättare finna den i form av artiklar som publiceras här i tidningen och ett urval av gamla artiklar som ännu kan vara användbara. www.lansstyrelsen.se/stockholm/lic är adressen

Restaurera mera

Betesmarker och ängar som vuxit igen är ett alltför vanligt inslag i landskapsbilden i Stockholms län. När hävden upphör följer ofta några blomrika år innan förnalagret blir för tjockt och sly och buskar tar för sig av solljuset. Till sist flyttar granen in och det ser mörkt ut för den mångfald av arter som trivdes i den öppna, solbelysta hagen. Men med en klokt genomförd restaurering finns hopp om livet.

Värden att rädda och återskapa

Att restaurera betesmarker och ängar skapar ett vackrare landskap och ger bra bete till djuren. Rätt utförd finns också många andra värden som är möjliga att rädda eller återskapa. Finns värden kvar i form av gamla vidkroniga träd? Är marken rik på kulturhistoriska spår? Finns fläckar av hävdgynnad flora här och var? Då finns det goda skäl att restaurera för att gynna dessa.

När det gäller just floran på marken kan en restaurering bjuda på glada överraskningar. Växter som skuggats ut och ”försvunnit” kan återuppstå. För i den så kallade fröbanken kan frön ligga vilande och bara vänta på rätt förhållanden.

Planera för framtiden

Det gäller att planera varje restaurering noga utifrån de förutsättningar som finns just där. Några goda råd finns listade här till höger.

Det viktigaste är dock att planera för är den framtida skötseln. Gå inte in i ett restaureringsprojekt innan du har en plan för hur resultatet av restaureringen ska kunna upprätthållas långsiktigt. Stängsling, slyröjning och det årliga betet är lika viktigt att planera för som vilka träd som ska tas bort och vilka som ska vara kvar.

Hanna Williamsson

Tips!

Råd om restaurering?
Se annons på sidan 21

Restaureringsråd i korthet

Bevara variationen!

Förutsättningarna är unika för varje hage och det gäller att utveckla de värden som finns på bästa sätt. Sträva efter en så stor variation som möjligt både när det gäller arter av träd och buskar och åldrarna på träden.

Öppna gläntor!

Vill du förbättra betet för djuren och förutsättningarna för den hävdgynnade floran på marken samtidigt som du vill bevara ett varierat träd och buskskikt och karaktären av träd bärande betesmark? I så fall är lösningen att spara träd och buskar i små grupper och öppna rejäla gläntor där solljuset når ner till marken. På så sätt skuggar kvarvarande träd mindre än om samma antal träd lämnas med jämna avstånd i hagen. Dessutom erbjuder de bättre skydd för djuren mot väder och vind.

Skynda långsamt!

Att restaurera i etapper över flera år är skonsamt för de värden man vill bevara. Att öppna upp långsamt ger mindre slyproblem och mindre röjningsseffekt. Röjningsseffekten kommer efter restaurering när de borttagna trädens och buskarnas rotsystem ”komposterar” under marken och frisätter sin näring.

Efter röjning kommer sly!

Var beredd att åtgärda det sly som alltid kommer efter en restaurering. Ju envisare sly, desto envisare måste man vara som slyröjare. Det gäller att inte låta slyet växa till sig och samla ny kraft, utan att ta det vartefter det kommer, gärna flera gånger under växtsäsongen, för att effektivt trötta ut rotsystemens förmåga att skjuta nya skott igen (och igen)!

Undvik till varje pris markskador!

Kör inte med maskiner i hagen annat än på tjälad mark eller rejäl högsommartorka. Gravar och andra fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagen och kräver särskild hänsyn.

Går du i restaureringstankar?

Det finns två möjligheter att söka stöd för restaurering av betesmarker och ängar.

- Miljöersättningen för restaurering av betesmarker och slåtterängar som du söker i din SAM-ansökan.
- Landsbygdsprogrammets miljöinvestering engångsröjning

Mer information om de båda stödformerna hittar du på Jordbruksverkets webbplats. Rådgör gärna med Länsstyrelsen om du är osäker.

Lättnader i skyddsnivån för fågelinfluensa

Jordbruksverket sänkte i april skyddsnivån för fågelinfluensa från 2 till 1. Det innebär att fjäderfän och andra tama fåglar får gå utomhus igen. Det blir också åter tillåtet att anordna utställningar, tävlingar och liknande arrangemang. Men det viktiga arbetet med att skydda fåglarna från smitta fortsätter.

Smitta från vilda fåglar

I Stockholms län har vi under vintern haft två utbrott av fågelinfluensa i tamfågelbesättningar och en rad konstaterade fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar. I båda utbrotten smittades tamfåglarna av vilda fåglar. Det varmare vädret som våren för med sig gör att fågelinfluensaviruset har svårare att överleva, men enligt Jordbruksverket finns det fortfarande risk för spridning från framför allt vattenlevande fåglar. Därför är det även fortsättningsvis viktigt att ha goda skötselrutiner och i möjligaste mån förhindra kontakt med vilda fåglar.

Skyddsnivå 1

Skyddsnivå 1 gäller och innebär bland annat att:

- Fjäderfän och tamfåglar får hållas utomhus.
- Foder och vatten ska vara under tak eller under ett skydd utomhus.
- Fjäderfän som hålls utomhus för att producera livsmedelsprodukter för försäljning ska hållas inhägnade.

Anmäl att du har fjäderfä

När det finns ett utbrott av en allvarlig sjukdom är det viktigt att bekämpningen går snabbt så att smittan inte sprider sig vidare. Därför kontaktar

myndigheter alla som har fåglar i närheten av ett utbrott. Tyvärr känner myndigheterna inte till alla besättningar och mycket tid går åt till att leta. Om du anmäler din fjäderfäbesättning (se nedan) bidrar du därför till ett effektivare smittskyddsarbete.

Milla Jüllig

Foto: Christina Fagergren.

Anmäl att du har fjäderfä

Om du har kommersiell verksamhet med fjäderfä är du skyldig att anmäla det till Jordbruksverket.

Om du har hobbyfåglar finns inget krav på anmälan men om du meddelar Länsstyrelsen kommer du med på vår utskickslista och får snabbt relevant information. Kontakta Länsveterinären via Länsstyrelsens växel, 010-223 10 00.

Tillstånd från kommunen?

I vissa delar av landet krävs även tillstånd från kommunen för att få hålla fjäderfä. Hör med din kommun vad som gäller där du bor.

För dig som har en hobbybesättning fjäderfä ...

...finns en broschyr på Jordbruksverkets webbplats om hur du skyddar dina fåglar mot fågelinfluensan. www.jordbruksverket.se är adressen skriv Skydda dina fåglar i sökrutan så hittar du broschyren.

Bygga nytt, bygga till eller bygga om?

Har du planer på att bygga nytt, bygga till eller bygga om ditt stall inför stallperioden 2017/2018 kan det vara hög tid att ansöka om förprovning.

Säkerställer bra stallar

Om du planerar att bygga, bygga till eller bygga om ett djurstall för fler än ett visst antal djur, måste du få byggnadsplanerna förprovade hos Länsstyrelsen innan du sätter igång. Förprovningen är en viktig del i djurskydds- och djurhälsoarbetet i Sverige. Syftet är att säkerställa att byggnader och andra utrymmen som ska användas för djuren byggs på ett bra sätt från början och enligt gällande regler.

Med ansökan ska planritning, sektionsplan och situationsplan bifogas. Ju mer komplett din ansökan är desto snabbare går handläggningen hos oss. När

byggnationerna är klara ska Länsstyrelsen besiktiga och godkänna dem innan djur får stallas in. Tänk därför på att vara ute i god tid innan stallperioden börjar.

Malin Langenfors och Mathilda Hedborg

Läs mer...

...om vilka djurantal som kräver förprovning och vilka undantag som finns på Länsstyrelsens webbplats. Där hittar du också ansökningsblankett och tips inför ansökan. www.lansstyrelsen.se/stockholm är adressen. Skriv förprovning i sökrutan på startsidan. Har du frågor om förprovning och ansökan är du välkommen att kontakta oss.

Besiktningar för friskare bin

Nu är våren här. Du som är biodlare börjar se dina bin utanför kupan igen och bitillsynsmannen står i startgroparna för en ny intensiv säsong med fler besiktningar än vanligt. Här presenterar vi några nyheter för dig med bikupor.

Tillsammans för friskare bin

För att förhindra spridning av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster finns en lagstiftning och bitillsynsmän. Bitillsynsmannen besiktigar på Länsstyrelsens uppdrag bisamhällen vid misstänkt sjukdom eller inför flyttning av samhällen, redskap och tomma kupor över en församlingsgräns.

Fler besiktningar 2017

Under 2017 kan det hända att du blir kontaktad av din bitillsynsman för att få bina besiktigade även om du inte har begärt det. Det är med anledning av att Jordbruksverket håller på att införa ett nytt regelverk.

Vems kupa?

Det är viktigt att anmäla uppställningsplats för dina kupor. Under 2017 görs en satsning för att komma till rätta med kupor med okända ägare. Om ägaren inte ger sig tillkänna till bitillsynsmannen inom en viss tid kommer Länsstyrelsen att vidta åtgärder.

Sofia Ståhle

Du som biodlare

Som biodlare är du enligt svensk lagstiftning skyldig att...

... anmäla uppställningsplatserna för dina samhällen till Länsstyrelsen.

... ge tillräde för distriktets bitillsynsman. Detta gäller även fastighetsägaren om det inte är du.

... hjälpa bitillsynsmannen vid besiktning.

... anmäla till bitillsynsman eller Länsstyrelsen om du misstänker att ditt eller någon annans samhälle har amerikansk yngelröta eller trakékvalster.

... följa bitillsynsmans beslut vad gäller samhället, kupor och redskap.

... begära att bitillsynsmannen besiktigar ditt bisamhälle och beslutar om samhällen, redskap och tomma kupor kan flyttas över en församlingsgräns. Se till att köparen får kopia på flyttningstillstånden om du säljer samhällen.

Hitta tillsynsman och anmäl uppställningsplats...

...på Länsstyrelsens webbplats. Där kan du också läsa mer om hur bitillsynen är organiserad och hitta länkar till annan viktig information. www.lansstyrelsen.se/stockholm/lantbruk är adressen. Under Djurhållning i menyn till vänster hittar du Biodling.

Handläggning pågår!

Här berättar vi om handläggningsläget och ger tips till alla som sökt eller tänker söka stöd eller utbetalning inom Landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Beviljade stöd

Allt fler får sina ansökningar om stöd beviljade, vilket vi tycker är riktigt kul. Men tyvärr är inte budgeten så stor att den räcker till alla ansökningar.

Om du ännu inte har fått besked om din ansökan behöver du inte vara orolig. Vi har inte glömt bort dig, utan kommer att höra av oss när vi börjar handlägga just din ansökan.

Om du däremot fått beviljat stöd och vill få utbetalt så måste du skicka in en ansökan om utbetalning. Den ansökan gör du via Jordbruksverkets e-tjänst. Du kan ansöka om utbetalning så snart du har fått beslut om stöd och har haft utgifter för ditt projekt eller din investering. Du kan välja att antingen dela upp din ansökan om utbetalning i flera ansökningar eller söka en slututbetalning på hela beloppet. Tips till dig som är på gång att söka utbetalning har vi samlat här till höger. Syftet är att allt ska bli rätt från början, vilket leder till snabbare handläggning så att du kan få dina pengar tidigare. Målsättningen för utbetalningarna är att de ska vara klara inom fyra månader. För stunden håller vi på att handlägga januari månads ansökningar.

Anders Larsson & Olof Haraldsson

Beviljade stöd

Hittills har vi beviljat stöd för 202 miljoner kronor i stöd inom Landsbygdsprogrammet varav 11,5 miljoner kronor har betalats ut. I åtgärderna Konkurrenskraft, Nya Jobb, Förädling och Förnybar energi har Länsstyrelsen fått in ansökningar som täcker den tilldelade budgeten. Beslutade stöd är fördelat enligt följande:

Bredband	151 miljoner kr
Konkurrenskraft	24 miljoner kr
Nya Jobb	11,8 miljoner kr
Våtmarker	5,3 miljoner kr
Lanthandel/drivmedelsstation	4,2 miljoner kr
Förädling	1,5 miljoner kr
Småskalig infrastruktur	1,2 miljoner kr
Startstöd	1 miljon kr
Energieffektivisering	0,5 miljoner kr
Rovdjursstängsel	0,5 miljoner kr
Natur- kulturmiljöer	1 miljon kr
Förnybar energi	inget beslutat

Ansökningsdatum

Ansökningarna inom landsbygdsprogrammet jämförs och rangordnas i olika beslutsomgångar. Därför finns sista ansökningsdagar för de olika stödformerna. På vår webbplats finns hela listan, www.lansstyrelsen.se/stockholm/lantbruk. Klicka dig fram genom att välja >Stöd inom lantbruk och landsbygd > Landsbygdsprogrammet > Stöd i landsbygdsprogrammet > Sista ansökningsdatum för stöd.

Mer bredband till skärgården

Länsstyrelsen beslutade den 7 mars om 57,5 miljoner kronor i stöd ur Landsbygdsprogrammet till Stockholms skärgårdsnät AB för bredbandsutbyggnad. Utbyggnaden omfattar öarna Harö, Runmarö, Nämndö, Ornö och kringliggande öar i Haninge och Värmdö kommuner och beräknas vara klar under hösten 2020.

Beslutet innebär att alla de medel till stöd för bredbandsutbyggnad som hittills beviljats i Stockholms län har gått till skärgården. I maj 2016 beslutade länsstyrelsen att bevilja stöd till bredbandsutbyggnaden i Österåkers skärgård med 97 miljoner kronor. Stödet går till områden där det inte är kommersiellt intressant att bygga ut.

Bredbandsprojekt som inte beviljats stöd i den här beslutsomgången flyttas över till nästa beslutsomgång i väntan på nya medel. Regeringen har annonserat att ytterligare stödmedel ska tillföras landsbygdsprogrammet under 2017, men det är oklart när det blir. Ytterligare åtta ansökningar om totalt 42 miljoner kronor väntar på beslut. Länsstyrelsen kommer att ta kontakt med de projekt som ännu inte beviljats stöd.

Maria Malmlöf

Foto: Clara Fägerlind.

Tips till stödsökare

Här hittar du saker att tänka på som stödsökare, både för dig som redan har skickat in din ansökan och för dig som är på gång. Gör din ansökan om stöd och din ansökan om utbetalning i Jordbruksverkets e-tjänst. Lämna inga frågor i ansökan obesvarade. Svara "0" eller "ej aktuellt" om frågan inte är relevant för just din ansökan.

Ansökan om stöd

Även efter du har skickat in din ansökan om stöd så kan du vid behov ändra i den. Ändringen görs i Jordbruksverkets e-tjänst.

Du kan påbörja din investering när din ansökan om stöd är inskickad, men innan du har fått beslut sker din investering på egen risk, det vill säga du kan bara räkna med stöd om din ansökan får bifall.

För att en kostnad ska godkännas i din ansökan är det en förutsättning att både fakturadatum och betaldatum ligger efter ansökans ankomstdatum.

Till din ansökan ska du ladda upp och bifoga...

...två jämförbara offerter eller prisuppgifter för kostnader som överstiger 50 000 kronor. Detta för att vi ska se att dina kostnader är rimliga

...de tillstånd du behöver för din investering. Om du inte behöver ha några tillstånd eller du ännu inte fått tillstånden, skriv då detta i din ansökan. Det kan vara bygglov, förprovning, dispens från strandskydd, tillstånd kopplade till servering, etcetera.

...fullmakt och registreringsbevis eller årsmötesprotokoll som visar vem som är organisationens firmatecknare om du söker åt någon annan.

Foto: Sara Norman

Ansökan om utbetalning

Du ska särredovisa dina utgifter som du söker stöd för i din bokföring. Det betyder att varje utgift ska vara bokförd med en särskild bokföringskod eller med ett eget kostnadsställe som endast berör din investering. Du ska skicka in utdrag från huvudboken som visar alla dina kostnader för investeringen.

Till skillnad från en ansökan om stöd, kan du inte ändra i din elektroniska ansökan om utbetalning efter att den är inskickad. Däremot kan du vid behov dra tillbaka den såvida vi inte har påbörjat handläggningen.

En ansökan om utbetalning skiljer sig också från ansökan om stöd på så sätt att bilagorna som du har till din ansökan ska skickas in med post till: Länsstyrelsen i Stockholms län, FE 33, Box 204, 826 25 Söderhamn. Det är viktigt att du placerar Försättsbladet överst bland bilagorna. Bilagan hittar du på Jordbruksverkets hemsida.

Du ska inte skicka in några fakturor som inte är stödberättigande. Detta kan medföra ett avdrag på din utbetalningsansökan.

Vid slututbetalning, tänk på att...

...om du eller projektet har en webbplats ska du informera om din investering där och använda EU:s logotyp. Logotypen ska användas vid all form av information om investeringen och stödet.

...om du har kvar fakturor som inte har redovisats tidigare, ska du lägga till dessa resterande utgifter i din ansökan om slututbetalning. Du ska inte skicka in samma fakturor en gång till, endast redovisa det belopp som tillkommit sedan din senaste delutbetalning.

...du måste ansöka om slututbetalning senast det slutdatum som står angivet i ditt beslut om stöd. En ansökan om slututbetalning som kommer in för sent kommer att få avdrag och från och med den 15:e dagen avvisas ansökan. Om du inte hinner ansöka om slututbetalning före slutdatum i beslutet ska du ansöka om att ändra slutdatum. Den ansökan ska göras före gällande slutdatum.

...du ska bifoga blanketten Godkännande – publicering av personuppgifter, underskriven av rätt person.

SAM 2017

Ansökan om kompensationsstöd

Har du mark i ett område där du kan söka kompensationsstöd? Var då uppmärksam när du gör din ansökan i SAM-Internet och kontrollera att du kryssat i utbetalning för de skiften du vill söka utbetalt för. Sedan 2015 ger även spannmål rätt till kompensationsstöd. Du ser om du sökt utbetalt för ett skifte i blockinformationen till vänster om kartbilden och under block- och skifteslistan.

Rapportera djur till CDB

Det är viktigt att du rapporterar dina djur korrekt till CDB. Felaktigheter kan påverka alla dina djurkopplade stöd - nötkreaturstödet, kompensationsstödet och ersättning för ekologisk produktion. När du får ditt meddelande om djur och djurenheter (tidigare CDB-brevet) ska du gå in och rätta till de fel som finns.

Kopia på ditt certifikat

En nyhet för dig med ersättning för ekologisk produktion/omställning till ekologisk produktion är att Länsstyrelsen kommer att begära in en kopia på ditt certifikat. Anledningen är ett beslut från Jordbruksverket och förändringen gäller från och med stödåret 2016.

Söker du ersättning för betesmark?

Oavsett om det är en betesmark du sökt stöd på under flera år eller om det är en mark som du tar med i din ansökan för första gången så är det viktigt att det finns fodervärde på marken. Det innebär att växter som är dugliga som foder till djuren ska täcka marken du söker ersättning för. Betesmarker som ingår i ett åtagande för miljöersättning ska betas av djur så att det efter växtsäsongen inte finns kvar sammanhängande obetade områden som lämnar förna och försämrar betet kommande år.

Dyrt att missa aktivitetskravet

Under förra kontrollsäsongen konstaterades många avvikelser från aktivitetskravet. Aktivitetskravet gäller all jordbruksmark och reglerna innebär att du behöver ha någon giltig aktivitet på samtliga ansökta skiften. Avvikelse från aktivitetskravet räknas som ett arealfel och medför procentuella sanktioner på direktstöden. Sedan 2015 gäller också en regel om att arealavvikelser större än två hektar eller mellan 3 och 10 % leder till ett så kallat gult kort. Ett gult kort innebär bland annat att lantbrukaren får en ny fältkontroll året efter. Läs mer på www.jordbruksverket.se

Karin Vela

Fler fältkontroller

Länsstyrelsen kommer utföra fler fältkontroller i år än ifjol. Samtliga län i Sverige har fått högre kontrollfrekvenser. Orsaken är EU-kommissionens kritik efter ett revisionsbesök hos Jordbruksverket hösten 2016. Kritiken gällde främst de bristfälliga nya IT-systemen.

Våra kontrollanter avviserar i de allra flesta fall sitt besök någon dag före fältkontrollen. Då berättar kontrollanten vad som skall kontrolleras och du får möjlighet att ställa frågor. Vid djurkontroller och tvärvillkorskontroller behöver ni även träffas vid besöket.

Efter kontrollen skickas kontrollresultatet till dig, och du får möjlighet att komma med synpunkter. Skicka in dina synpunkter så fort som möjligt.

Johannes Tykesson

Besök i ängar och hagar

Som vanligt kommer Länsstyrelsen att göra fältbesök och upprätta åtagandeplaner för ängs- och betesmarker där en ansökan om miljöersättning för särskild skötsel gjorts i SAM. Före ett sådant besök kontakter vi den som sökt.

I år kommer Länsstyrelsen också att inventera flora och kulturspår i ängs- och betesmarker i länet på uppdrag av Jordbruksverket. Upplägget på det arbetet innebär att det inte alltid är möjligt för oss att kontakta markägaren innan vi åker ut i fält.

Peter Hammarbäck

När kommer pengarna?

Jordbruksverket förbereder för att påbörja utbetalningarna för 2017 av gårdsstöd, förgröningsstöd, stöd till unga och nötkreaturstödet i slutet av december. En delutbetalning av miljöersättning betesmarker och slätterängar och för vallodling, ersättning för ekologisk produktion samt omställning till ekologisk produktion och kompensationsstödet är planerad till oktober. Slututbetalningar av dessa stöd är planerade att ske från och med december 2017.

Information om utbetalningen av stöd för åren 2015-16 finns på Jordbruksverkets webbplats. Du hittar den på www.jordbruksverket.se under fliken Stöd. Välj Utbetalningsplan i menyn till vänster.

Tvårvillkorskontroll

Tvårvillkor är de regler som din verksamhet måste följa för att få full utbetalning av jordbrukarstöden. Reglerna omfattar bland annat djurskydd, foder livsmedelssäkerhet och miljöskydd. Här förklarar Landsbygd i Centrum hur en tvårvillkorskontroll går till och listar de vanligaste felen så att du kan undvika dem.

Ringer före kontroll

Tvårvillkorskontrollerna utförs av oss på enheten för lantbruk och livsmedel. Vi utför även märkningskontroller och kontroller av miljö- och välfärdsersättningar för nöt, får, get och gris.

Inför besöket ringer vi och berättar att du är uttagen till kontroll, när kontrollen kommer att äga rum och vad du kan behöva förbereda och plocka fram. Vi ställer frågor om din verksamhet för att förbereda vårt besök och du har möjlighet att ställa frågor till oss. Om du har djur kan vi be dig samla in dom inför besöket för att underlätta kontrollen.

I undantagsfall utförs kontrollen oanmält, om det till exempel finns en tidigare anmälan.

Kontroll på plats

Vi är oftast två kontrollanter som besöker dig. Vi börjar med att berätta om hur kontroll går till och vad vi behöver titta på, se lista till höger. Du får vara med under hela besöket men det är inte alltid nödvändigt. Vill du att någon annan ska vara med vid kontrollen går det också bra.

Efter kontrollen

Innan vi lämnar gården får du en översiktlig sammanfattning av vad vi sett under kontrollen. Du får information om eventuella kompletteringar som du måste skicka in till Länsstyrelsen och om det finns saker du kan åtgärda. Vid behov får du också aktuella djurskyddsbestämmelser, information om märkning, visitkort etc.

Tillbaka på Länsstyrelsen gör vi bedömningen om det finns någon överträdelse av tvårvillkoren. Överträdelsen bedöms då utifrån allvar, omfattning och varaktighet. Kontrollresultatet registreras och skickas ut till dig. Du har sedan möjlighet att komma in med synpunkter på kontrollresultatet.

Om du har frågor om kontrollen eller resultatet så ring gärna till kontrollanten. Många frågor eller missförstånd kan redas ut på det sättet.

Lovisa Lanneborn och Anna Rönnow

Följande kontrolleras

Vi granskar följande dokumentation:

Sprutjournal (gäller även om tjänsten lejs in).

Skadedjursbekämpning, t ex karta och avtal

Planerad kvävegödsling utifrån grödans behov/ förväntad skörd, t ex växtodlingsplan

Beräkning av behov av lagringsutrymme för gödsel

Bortlämnande/mottagande av gödsel, t ex avtal

Eventuella analysresultat, t ex på spannmål, mjölk, vattenprov

Införskaffat och avyttrat foder, t ex avräkningar, kvitton eller fraktsedelar

Införskaffade och avyttrade livsmedel i primärproduktionen, t ex avräkningar, kvitton eller fraktsedelar

Stalljournaler och handlingar över inköpta och sålda djur, t ex transportdokument

Journalföring av behandlingar som du eller din veterinär utfört

Vi tittar på följande utrymmen och verksamheter:

Djuren och djurutrymmen, t ex stallar, hagar, ligghallar

Djurens öronbrickor

Foderutrymmen, t ex spannmålslager och höskulle

Mjölkrum/mjölknig

Förvaring av bekämpningsmedel, betat utsäde, råttgift etc

Läkemedelsförvaring, t ex kylskåp med mediciner i

Lagringsutrymmen för gödsel, t ex gödselstack och gödselbrunn

Undvik vanliga fel

Några fel som ofta återkommer är:

- Ofullständig dokumentation av kvävegödsling, lagringskapacitet för stallgödsel och/eller användning av växtskyddsmedel
- Ofullständig dokumentation av skadedjursbekämpning, exempelvis karta över var råttgiftet är utlagt och/eller avtal med företaget.
- Ofullständig dokumentation över användning av läkemedel t.ex. avmaskningsmedel och annan utförd behandling på djur
- Foderföretagare som inte är registrerade som livsmedelsföretagare i primärproduktionen
- Ofullständig dokumentation över införskaffat/avyttrat foder till lantbruksdjur
- Djur som saknar brickor, bristfällig journalföring och rapportering av djur och/eller djur på platser som saknar produktionsplatsnummer (PPN)

Nu jämställer vi handläggningen av landsbygdsprogrammet!

Foto: Sofia Stähle

Jämställdhet är en viktig fråga för tillväxt och social hållbarhet, för att olika personer ska kunna bo och verka på landsbygden. Det handlar bland annat om möjligheten att driva företag och att kunna ta del av företagsstöd på lika villkor. Länsstyrelsen i Stockholm arbetar med att införa ett tydligare jämställdhetsperspektiv i handläggningen av Landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Sned fördelning av stöd

En nationell utvärdering av Landsbygdsprogrammet 2007–2013 visade att sju procent av de fördelade pengarna till företags- och projektstöd fördelades till kvinnors enskilda firmor. Kvinnor tar även del av de stöd som går till gemensamt drivna familjeföretag, men siffrorna vittnar om en snedfördelning i jämförelse med hur företagandet ser ut på landsbygden.

Färre kvinnor än män på landsbygden

Idag bor det färre kvinnor än män på landsbygden i Stockholms län. Det är även vanligare att män driver företag i de näringar som dominerar på landsbygden. 24 procent av länets landsbygdsföretag leds av kvinnor, jämfört med 32 procent av företagen i tätorter.

Länsstyrelsen ser att en lägre andel av landsbygdsföretag som leds av kvinnor söker stöd för investeringar, jämfört med motsvarande siffra för landsbygdsföretag ledda av män. De stödbelopp som de kvinnoledda företagen söker är dessutom ofta lägre än i de företag som leds av män.

Jämställd offentlig service

I Länsstyrelsens arbete satsar vi nu på jämställd handläggning genom att följa upp fördelningen av företagsstöd, utveckla kommunikationen med stödsökande och kompetensutveckla handläggare och rådgivare.

Sedan 2016 följer vi upp beslutade belopp och antal beslut i de fyra företagsstöden och dokumenterar hur mycket som fördelas till mäns respektive kvinnors

företagande.

Hur vi kommunicerar med stödsökande är viktigt för att säkerställa att vi ger en jämställd offentlig service. Detta eftersom nationella studier om myndigheters kundbemötande visar att män ofta får bättre bemötande och service än kvinnor. Fortbildning för ökad jämställdhetskompetens hos handläggare såväl som branschrådgivare är ett led i detta arbete för jämställd handläggning och service.

Mål att fördela stöden mer jämställt

Det övergripande målet är att företagsstöden blir mer jämställt fördelade än i förra programperioden.

Stöden vi har satt mål för och följer upp i detta första skede är fyra företagsstöd:

- Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft,
- Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader,
- Förädlingsstöd för att skapa nya jobb,
- Investeringsstöd för att skapa nya jobb.

Målet för de tre senare är att 30 procent av den totala budgeten ska fördelas till företag som leds av kvinnor. För investeringsstödet för ökad konkurrenskraft är målet 15 procent av budgeten och 20 procent av antalet beslut.

Sara Norman

Läs mer här...

- Jämställdhetsintegrering – strategi för Stockholms län 2014–2018. Länsstyrelsen i Stockholm, rapport 2014:5. Finns på www.lansstyrelsen.se/stockholm under "Publikationer".
- Jordbruksverkets rapport "Jämställdhet – företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet 2007–2012". Finns på www.jordbruksverket.se

Hitta din kompetensutveckling

På Länsstyrelsen har vi nu startat flera projekt med kompetensutveckling och rådgivning till länets lantbrukare, trädgårdsföretagare och övriga landsbygdsföretagare.

Annonsering

Utöver annonserna på dessa sidor annonseras alla aktiviteter med specifika datum i kalendern på Länsstyrelsens webbplats. Du hittar kalendern på startsidan, i nedre högra hörnet. Adressen är www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Hitta rådgivning

Du finner information om upphandlade rådgivare under fliken Lantbruk och landsbygd/Rådgivning och kurser, uppdelat på ämnesområden.

Länsstyrelsen
Stockholm

Europeiska jordbruksstoden för
landsbygdsutveckling, Europa
investerar i landsbygdsområden

Nyhetsbrevet Landsbygd i Centrum

Det elektroniska nyhetsbrevet Landsbygd i Centrum är ett annat sätt att hitta aktuell kompetensutveckling. Det är enkelt att teckna prenumeration via www.lansstyrelsen.se/stockholm/lic.

Frågor eller önskemål?

Har du frågor eller specifika önskemål är du välkommen att kontakta Mette Kjörbek Petersen på 010-223 14 08.

Restaurering av äng eller hage?

Vi hoppas under året kunna erbjuda rådgivning till dig som går i restaureringstankar. Var finns värdena? Var ska man börja? Vad ska vara kvar och vad ska tas bort?

Anmäl intresse för rådgivning så snart som möjligt genom att kontakta Hanna Williamsson, 010-223 16 26 eller hanna.williamsson@lansstyrelsen.se. Observera att vi inte kan lova ett besök till alla som anmäler intresse.

Foto: Hanna Williamsson.

Rådgivning för besöksnäringen

Länsstyrelsen har nu upphandlat rådgivare inom sju olika ämnesområden för dig som har ett besöksföretag på landsbygden i något av de fem länen runt Mälaren och Hjälmaren.

Det är ditt företags behov som styr hur omfattande rådgivningen ska vara. Du betalar en avgift på 30 procent av den totala rådgivningskostnaden. Landsbygdsprogrammet betalar resterande 70 procent. Du kan få rådgivning både enskilt och i en mindre grupp.

Läs mer i den nya broschyren som du hittar på projektets webbplats, www.lansstyrelsen.se/Vastmanland/Sv/lantbruk-och-landsbygd/Radgivning-kurser/smakrik-och-blomstrande-besoksnaring/Pages/default.aspx där du också hittar aktuella rådgivare och aktiviteter inom projektet.

Rådgivningen ingår i satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring" som erbjuder kurser, företagsbesök och rådgivning för besöksföretag på landsbygden i Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Örebro och Södermanlands län.

Rådgivning för dig som driver lanthandel, mack m.m. på landsbygden

Om du driver dagligvarubutik, drivmedelsstation eller annan servicepunkt på landsbygden och vill utveckla din verksamhet så finns det möjlighet att få rådgivning genom landsbygdsprogrammet.

Syftet är att du ska få nya kunskaper som är till nytta för din verksamhet och att ditt företag ska bli mer livskraftigt. Rådgivningen kan gälla allt från företagsutveckling, hur du minskar energibehovet eller svinnet i din verksamhet eller leda till ökad marknadsförståelse. Rådgivningen är subventionerad till 70 procent, så du betalar bara 30 procent av kostnaden.

Under 2017 planerar vi att upphandla konsulter för olika typer av rådgivning inom området. Kom gärna med synpunkter på vilken typ av rådgivning du behöver. Kontakta Kristina Nigell på e-post, kristina.nigellrichter@lansstyrelsen.se eller telefon, 010–223 14 70.

Foto: Cecilia Norén.

Greppa Näringen på Brunnbys Lantbrukardagar

Årets upplaga av Brunnbys Lantbrukardagar går av stapeln 5-6 juli. Länsstyrelserna i regionen kommer att bidra med information och aktiviteter inom Greppa Näringen. Vi ses där!

Mer information om Brunnbys Lantbrukardagar hittar du på <http://brunnbylantbrukardagar.se/>

Rådgivning inom Greppa Näringen

Du kan få rådgivning inom Greppa Näringen om du har 25 djurenheter och/eller 50 hektar jordbruksmark. Dessutom kan alla som vill anmäla sig som IT-medlem till Greppa Näringen på www.greppa.nu. Då får man tillgång till mycket information och bra tips.

Nya avtal med rådgivningsföretagen har nu tecknats och här är listan över de moduler och rådgivare som just är aktuella

HS Konsult AB erbjuder:

- 1Aa Startrådgivning med växtnäringsbalans
 - 1B Uppföljning - rådgivning
 - 11C Potatis- kväve och fosforstrategi
 - 13D Potatis- växtskyddsstrategi
 - 30A Stallmiljö och yttre miljö
 - 30C Byggsplanering
 - 41A Kontroll av foderstater, mjölkkor
 - 41B Kontroll av foderstater, nöt och lamm
 - 41C Endags utfodringskontroll, mjölk/nöt
 - 42A Betesstrategi
 - 40B Upprepad växtnäringsbalans, djurgårdar
 - 14A Våtmarksplanering
 - 14B Skötsel/restaurering av våtmark
- Kontakt: Gunnar Hadders, 018–56 04 12 eller gunnar.hadders@hushallningsallskapet.se*

Associera Lantbruksrådgivning erbjuder:

- 10B Upprepad växtnäringsbalans
 - 10D Upprepad växtnäringsbalans
 - 11Aa Kvävestrategi utan stallgödsel
 - 11Ab Kvävestrategi med stallgödsel
 - 11B Fosforstrategi
 - 15A Grovfoderodling
 - 11E Kvävestrategi på ekologiska gårdar
- Kontakt: Wijnand Koker 070–562 17 87 eller wijnand.koker@telia.com*

Erika Vestgöte Dreber erbjuder:

- 20A Klimatkollen
 - 20B Klimatkollen
- Kontakt: Erika Dreber 0767–63 38 50 eller info@osterby.se*

Grön Kompetens AB erbjuder:

- 21D Energikollen - enskild rådgivning växthus
- Kontakt: Torbjörn Hansson 040–46 16 82 eller torbjorn.hansson@gronkompetens.se*

På Länsstyrelsens webbplats finns alltid uppdaterad information om vilken rådgivning som erbjuds inom Greppa Näringen. Du kan också kontakta Cecilia Norén på Länsstyrelsen, 010–223 14 84 eller cecilia.noren@lansstyrelsen.se.

Utvecklingsträff på Munsö för dig med eko-grisar

Gård & Djurhälsan inbjuder till utvecklingsträffar på flera håll i landet för dig som har uppfödning av ekologiska grisar, EU-ekologiska eller KRAV, inom ramen för satsningen på ekogrisar. I vår går en av träffarna av stapeln hos Simon Almquist på Norrby Gård, Munsö.

När: Onsdagen den 24 maj

Anmälan: Senast den 17 maj till Maria Melin maria.melin@gardochdjurhalsan.se, telefon 018–68 28 91 eller via hemsidan, se nedan.

Deltagaravgift: 650 kronor exkl moms/person/träff. Kaffe och lunch ingår.

På hemsidan annonseras löpande fler träffar. Håll utkik på www.gardochdjurhalsan.se/sv/gris/kurser

Rådgivning inom frukt, bär, grönsaker eller potatis

Länsstyrelsen fortsätter att se över möjligheterna att erbjuda rådgivning inom ekologisk produktion av frukt, bär, grönsaker och potatis. Har du behov av sådan rådgivning för att starta, lägga om eller utöka befintlig produktion?

Anmäl ditt intresse redan nu till Mette Kjöbek Petersen, 010–223 14 08 eller mette.kjobekpetersen@lansstyrelsen.se

Verksamt.se för dig i Stockholms län

På Verksamt.se samlar offentliga och icke kommersiella aktörer allt om stöd för dig som driver eller funderar på att starta företag. En regional sida för Stockholms län, verksamt.se/stockholm är framtagen av Länsstyrelsen i Stockholms län tillsammans med Tillväxtverket.

Här kan du ta direktkontakt med rådgivare utifrån dina specifika behov och genom sidans kalendarium får du en överblick över relevanta aktiviteter som genomförs i länet.

Rådgivning inom ekologisk gris- eller lammproduktion

Har du gris- eller lammproduktion och funderar på att ställa om till ekologisk produktion? Eller har du en befintlig ekologisk produktion och vill göra större förändringar?

Då kan du som är verksam i Stockholms län få kostnadsfri enskild rådgivning. Antalet rådgivningar är begränsade, "först till kvarn" gäller...

Kontakta någon av rådgivarna på HS konsult:

Gris: Maria Ivarsson Schartau 070–301 58 08

Lamm: Mia Lindkvist 070–648 19 41

Victoria Thuillier 070–236 25 45

Rådgivning inom ekologisk nötkötts- eller mjölkproduktion

Växa Sverige erbjuder kostnadsfri rådgivning inom ekologisk mjölk- och nötköttsproduktion på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län. Rådgivningen riktar sig till mjölk- och nötköttsproducenter som planerar att ställa om till ekologisk produktion och till de som redan har ställt om.

Antalet rådgivningar är begränsade, "först till kvarn" gäller...

Ta kontakt med någon av produktionsrådgivarna på Växa Sverige:

Emelie Ugglå, 010–471 01 31

Ingrid Andersson, 010–471 01 33

Rådgivning inom ekologisk produktion av fjäderfä

Länsstyrelsen fortsätter att se över möjligheterna att erbjuda rådgivning inom ekologisk produktion av fjäderfä. Har du behov av sådan rådgivning för att starta, lägga om eller utöka befintlig produktion?

Anmäl ditt intresse redan nu till Mette Kjöbek Petersen, 010–223 14 08 eller mette.kjobekpetersen@lansstyrelsen.se

Kontakta oss

Länsstyrelsen i Stockholms län växel 010–223 10 00

Beskriv vad du vill ha hjälp med eller fråga direkt efter den du vill prata med.

Vi jobbar med SAM-ansökan

Karin Vela (samordnare)

Cathrine Carlsson
Anna-Karin Florman
Paulina Liljander
Carina Lindqvist
Mikael Lindstam
Maria Strömberg
Rose-Mari Åkerström

En väg in: 0771–670 000

För frågor om stöden i SAM-ansökan

Vi jobbar med kontroll

Johannes Tykesson (samordnare)

Djur- och tvärvillkor
Lovisa Lanneborn
Anna Rönnow

Arealkontroll

Paulina Liljander
Carina Lindqvist
Mikael Lindstam
David Fridolin
Olof Haraldsson

Vi jobbar med projekt- och företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet

Anders Larsson (samordnare)

Ansökan om stöd

Sofia Ståhle (projektstöd)
Olof Haraldsson (företagsstöd)
Maria Malmjöf (bredband)
Emma Lennmo (miljöinvesteringar)
Mathilda Hedborg (företagsstöd)

Ansökan om utbetalning

Sara Norman
David Fridolin

För anmälan av djur som far illa: 010–223 11 20

Telefontid vardagar 9–12

Länsstyrelsens besiktningsman för rovdjursangrepp 070–785 01 22

För anmälan av skador på tamdjur och/eller skadat vilt vid tamdjursangrepp, telefontid 9–21

Foto: Hanna Williamsson

Postadress:

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

Besöksadress:

Regeringsgatan 66

E-postadress:

stockholm@lansstyrelsen.se

Webbplats:

www.lansstyrelsen.se/stockholm

Telefon, växel: 010–223 10 00

Redaktion: Ulrika Geber,

Mette Kjöbek Petersen, Hanna
Williamsson, Sofia Sollén
Norrlin, Anna Hedberg.
Ansvarig utgivare: Ulrika Geber

Tryckeri: AJ E-Print AB